

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Boekbespreking van: The trauma of decolonization: The Dutch and West New Guinea
Smit, C.

Citation

Smit, C. (1966). Boekbespreking van: The trauma of decolonization: The Dutch and West New Guinea. *Acta Politica*, 2: 1966/1967(3), 252-253. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3450423>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3450423>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

LIJPHART, Arend, *The trauma of decolonization. The Dutch and West New Guinea*. New Haven etc. (Yale University Press), 1966. -336 p. 56 sh.

De betekenis van dit boek schuilt vooral daarin, dat de schrijver op heldere wijze uiteenzet hoe het vasthouden van Nederland aan (westelijk) Nieuw-Guinea van 1949 (overdracht van de soevereiniteit over Nederlands-Indië door Nederland aan Indonesië) tot 1962 (overdracht van het bestuur over Nieuw-Guinea aan Indonesië) niet toe te schrijven valt aan economische, strategische en politieke motieven, doch uitsluitend aan psychologische en emotionele.

Geen economische motieven: Nederland droeg voor twee derden bij in de middelen om de begroting van Nieuw-Guinea sluitend te maken; de invoeren uit Nederland naar Nieuw-Guinea overtroffen verre de uitvoeren uit Nieuw-Guinea naar Nederland; mogelijkheden van economische groei ontbraken door gebrek aan natuurlijke hulpbronnen, arbeidskrachten en kapitaal, terwijl het land als emigratiegebied voor Indo-Europeanen — in 1949 het belangrijkste motif om Nieuw-Guinea van de soevereiniteitsoverdracht uit te sluiten — al evenmin kansen bleek te bieden.

Geen strategische betekenis ook: Nederland werd niet eens tot de SEATO (Southeast Asia Treaty Organization) toegelaten, terwijl Australië steeds heeft geweigerd met Nederland een militaire overeenkomst aan te gaan.

Geen politiek belang was er ten slotte in het spel: integendeel heeft het blijven vasthouden aan Nieuw-Guinea in 1957 juist geleid tot een breuk met Indonesië, ten koste van de Nederlandse economische belangen aldaar.

Zo valt het taai vasthouden van Nederland aan Nieuw-Guinea inderdaad slechts te verklaren uit de volgende subjectieve en psychologische drijfveren:

1° Nieuw-Guinea gold voor Nederland als symbool van nationaal prestige, als een rest van koloniale grandeur in Azië, welke het daar gedurende meer dan drie eeuwen had bezeten. De Indo-Europeanen, voor wie in Indonesië geen plaats meer was, dienden zich in Nieuw-Guinea blijvend te kunnen vestigen.

2° de diepe overtuiging in Azië te moeten blijven om te bewijzen dat zijn daar vóór de laatste wereldoorlog gevoerde beleid, dat na de oorlog zoveel kritiek had ondervonden, het juiste was. Dit gevoel daar een beschavingstaak te moeten verrichten, 'the white man's burden', was oprecht en dus allerminst hypocritisch.

3° het psychische trauma, de zielsaandoening, veroorzaakt door de wijze, waarop de soevereiniteitsoverdracht in zijn werk was gegaan. Nederland beschouwde Indonesië als een kwade macht, welke het had te bestrijden. Dat Indonesië reeds in 1950 de eenheidsstaat had uitgeroepen, daarentegen de op 14 april 1950 uitgeroepen Republiek der Zuid-Molukken gewelddadig had vernietigd, had in Nederland diepe verontwaardiging gewekt en droeg er toe bij Nieuw-Guinea onder Nederlands beheer te houden.

Deze gevoelens hebben sedert wel enige verandering ondergaan, doch in wezen zijn zij dezelfde gebleven.

Vooreerst nam het gevoel van verplichting jegens het Indo-Europese volksdeel af, naarmate het duidelijker werd dat Nieuw-Guinea als blijvend vestigingsgebied ondeugdelijk was.

Verder onderging de conceptie der 'white man's burden' in zoverre een wijziging, dat het steeds meer het karakter kreeg van opvoeding der Papoea's tot zelfbeschikking. Langzaam maar zeker verhief men dit beginsel der zelfbeschikking tot een absoluut moreel principe, dat Nederland gehouden was te verwezenlijken.

Maar dit betekende allerminst de eliminatie van de prestige factor. Nederlands prestige was nog altijd in het spel, doch Nieuw-Guinea gold thans niet

langer als symbool van Nederlands aanzien in de wereld, doch van Nederlands prestige tegenover Indonesië.

In 1957 — na het wegjagen der Nederlanders uit Indonesië — bereikte deze stemming haar hoogtepunt, maar sedert de laatste Nederlander Indonesië had verlaten verloor de animositeit gaandeweg haar scherpe karakter. Niettemin, zolang het recht van zelfbeschikking voor de Papoea's niet zou zijn gegarandeerd, wilde Nederland zijn verantwoordelijkheid voor Nieuw-Guinea niet opgeven. Dit leidde ertoe dat Nederland de politieke ontwikkeling der Papoea's thans ging bespoedigen. Zodra deze het stadium van zelfbeschikking zouden hebben bereikt, zou Nederland het probleem Nieuw-Guinea van zich kunnen afschuiven, niet eerder.

In 1961 werd de Nieuw-Guineeraad in het leven geroepen, een adviserend en semi-legislatief orgaan, dat een radicale stap in de richting van zelfbestuur betekende, vergeleken met het trage tempo, waarin tot 1942 de politieke emancipatie in Nederlands-Indië was verlopen. Tegelijkertijd stompde het gevoel van weerzin af om met Indonesië tot overeenstemming te geraken, toen het inzicht baan brak en veld won dat voor de Papoea's alleen een Nieuw-Guinea als deel van Indonesië reële zin bood. Dit argument kreeg meer betekenis, naarmate de pressie van buitenaf toenam; van de zijde van Indonesië door middel van een militair offensief en van de zijde der Verenigde Staten door interventie, welke weliswaar als force majeure werd gezien, doch niettemin op 15 augustus 1962 tot een oplossing leidde: overdracht van het bestuur over Nieuw-Guinea aan Indonesië in mei 1963, na een kort interimbestuur door de Verenigde Naties en een volksstemming onder de Papoea's in 1969 onder toezicht dezer organisatie.

Wij willen deze bespreking niet beëindigen zonder een woord van lof voor de meesterlijke wijze, waarop de schrijver zijn uiterst gecompliceerde stof heeft behandeld. Hij heeft een voortreffelijk overzicht gegeven van de krachten, welke op de besluitvorming der Nederlandse regering hebben gewerkt. Met name in de hoofdstukken 8-11, respectievelijk handelend over de perioden 1949-1956 en 1956-1962, gaat hij zeer gedetailleerd de invloed na, welke zowel verschillende *pressuregroups* als de pers op wijziging van de door de regering aanvankelijk ingeslagen koers te hebben uitgeoefend.

C. Smit

TER RECENSIE ONTVANGEN PUBLIKATIES

De redactie kan zich door gebrek aan plaatsruimte gedwongen zien niet alle ontvangen publikaties te doen recenseren, en behoudt zich het recht voor uit onderstaande lijst indien nodig een keuze te maken.

Daarbij zal voorrang worden gegeven aan Nederlandse politicologische publikaties en aan werken die voor de politicologie in het algemeen van belang zijn.

Couwenberg, S. W., *Oost en West op de drempel van een nieuw tijdperk*. Van koude oorlog naar vreedzame wedijver en samenwerking. Den Haag (Pax Nederland), 1966. -236 p. f 11,90.

Impe, Herman van, *Le rôle de la majorité parlementaire dans la vie politique Belge*. Bruxelles (Emile Bruylant), 1966. -160 p. 260 Bfr.

Problemen der democratie, I. Onder redactie van S. W. Couwenberg. Den Haag, 1965. -153 p.

Stam, A., *Politiek*. Utrecht (Oosthoek), 1966. -259 p. f 9,50.

Vermeulen, W. H., *Den Haag en de landbouw*. Assen (Van Gorcum), 1966. -130 p. f 11,—.